

Tikėjimo perdavimas (I)

Vaiko charakteris ir asmenybė didžiają dalimi yra formuojami šeimoje. Tarp artimiausių vaikų taipogi mokosi bendrauti su Dievu. Tikėjimo perdavimas yra ypatingas, vis aktualesnis šeimos uždavinys.

2020-06-05

Kiekvienas šeimoje atsirandantis vaikas yra ženklas pasitikėjimo, kokį Dievas rodo tėvams. Tėvai turi užduotį rūpintis vaikais ir ugdyti jiems patikėtus palikuonis. Daro tai

turėdami omenyje pašaukimą į amžinąją laimę, kuriuo yra apdovanotas kiekvienas jų vaikas. Vertingiausias paveldas, kokį tėvai gali perteikti vaikams yra tikėjimas. Būtent jis suteikia galutinę prasmę mūsų egzistencijai. Kadangi Dievas niekada nepatiki misijos neužtikrinęs jos įgyvendinimui būtinų priemonių, jokia žmogiškoji bendruomenė neturi geresnio aprūpinimo reikalingomis priemonėmis nei šeima tam, kad tikėjimas įsišaknytų vaiko širdyje.

Asmeninis liudijimas

Tikėjimo formavimas nėra tik mokymas, bet gyvenimiškos išminties perdavimas. Nepaisant to, kad Dievo Žodis yra veiksmingas savaime, Dievas norėjo išnaudoti žmonių liudijimą ir maldą tikėjimo skleidimui. Evangelija įtikina būtent tuomet, kai ja gyvename. Tai yra nepaprastai svarbu mažų vaikų

atveju, kuriems sudėtinga atskirti tai, kas yra sakoma nuo to, kas tai sako. Vaikai sutapatina besimeldžiančią motiną (arba tėvą) su pačia malda. Tokia malda vaikų akyse turi ypatingą vertę. Ji yra gera, maloni ir turi prasmę – nes taip elgiasi mano mama ar tėtis.

Tėvai rankose turi visus reikiamus kožirius perduoti tikėjimą savo vaikams. Visų pirma Dievas tikisi iš jų vienybės ir pamaldaus elgesio, o ne gražios retorikos, aiškinant ką reikia daryti, o ko – ne.

Asmeninis tėvų liudijimas turi būti vienareikšmis ir natūralus, nuoseklus kiekvieną akimirką ir kiekvienoje aplinkybėje. Tėvai neturi nuolatos skaityti pamokslų. *„Tegul mato kaip meldžiatės – tai yra tai, ką mačiau pas savo tėvus, ir tai yra įrėžta mano širdyje. Taip pat ir tavo vaikai, kai bus mano amžiaus, su meile prisimins motiną ir tėvą, kurie*

jų nepriversdavo, bet savuoju pavyzdžiu ir šypsena davė tikėjimo doktrinos pamoką bei tai, kas būtina, be nuvarginimo“ [1]. Kad tikėjimas sustiprėtų jų širdyse, kartais pakanka pamatyti tėvų džiaugsmą, kai eina išpažinties. Negalima nuvertinti vaikų, net jei atrodo naivūs: iš tiesų jie labai gerai pažįsta savo tėvus, mato, kas yra gera, o kas mažiau gera, stebi viską ką darome, o ko ne. Jiems tai yra svarbi informacija, kuri prisideda pagilindama formavimą arba jį deformuodama.

Benediktas XVI daug kartų aiškino, kad gilūs pokyčiai visuomenėje, institucijose ir konkrečių asmenų širdyse yra paprastai šventųjų, o ne išminčių ir galiūnų, nuopelnas: „Istorijos vingiuose jie – šventieji – buvo tikri atnaujintojai, išvilkdavę istoriją iš tamsių slėnių, į kuriuos jai vis gresia nugrimzti, ir įnešdavę į ją tiek daug šviesos <...>“ [2]. Panašiai yra ir šeimoje. Be abejo, norint būti

geru mokytoju reikia panaudoti kuo daugiau ugdomųjų priemonių tikėjimui perduoti ir formuoti, bet esminis aspektas yra tėvų įsitraukimas siekti asmeninio šventumo. Tai asmeninis šventumas yra geriausias tikėjimo perdavimo įrankis. „Iš visų krikščioniškų aplinkų patirties yra žinoma, kokių gerų rezultatų pasiekama natūraliai ir pamaldžiai šeimos židinio šilumoje įvedant į gyvenimą. Vaikas mokosi Viešpatį Dievą pastatyti priešais pirminius ir giliausius jausmus, mokosi priimti Viešpatį Dievą kaip Tėvą ir Dievo Motiną kaip Motiną, mokosi melstis. Sekdamas savo tėvų pavyzdžiu. Kai tai yra suvokiama, tuomet matyti milžiniškas apaštalinis uždavinys, kurį įgyvendinti turi tėvai, įpareigoti nuoširdžiam pamaldumui, kad galėtų perduoti (labiau negu mokyti) tą pamaldumą vaikams“ [3].

Pasitikėjimas ir draugystė

Iš kitos pusės matome, kad daugelio vaikinių ir merginų – ypač pasiekus brendimo ir jaunystės laikotarpį – tikėjimas silpsta susiduriant su sunkumais ir išbandymais. Šių krizių šaltiniai labai įvairūs: pagoniškos aplinkos spaudimas, draugai, išjuokiantys religinius įsitikinimus, mokytojas, kuris perduoda žinias iš ateistinės perspektyvos arba kuris reikalus apie Dievą nustumia į paraštes. Šios krizės nebus rimtos jei tie, kas jas išgyvena, galės apie jas nuoširdžiai pasikalbėti su tinkamais žmonėmis.

Svarbu, kad tėvai pasirūpintų, kad šeimoje gyvuotų nuoširdumo ir pasitikėjimo atmosfera. Jie turi būti visuomet pasirengę dovanoti savo laiką. „Įsitikink, kad [vaikai] yra lojalūs, nuoširdūs, nebijo Jums pasipasakoti. Kad tai pasiektum, būk lojalus su jais, traktuok juos lyg jau būtų suaugę, prisitaikydamas prie jų poreikių, aplinkybių ir charakterio.

Būk jų draugas, būk švelnus ir kilnus jų atžvilgiu, būk nuoširdus ir paprastas“ [4]. Šių patarimų įgyvendinimui negalima laukti kol vaikai ims bręsti ar susidurs su pirmais sunkumais. Juos reikia maitinti nuo ankstyviausių ir saldžiausių metų.

Pokalbis su vaikais yra vienas maloniausių dalykų. Tai taip pat betarpiškiausias ir natūraliausias būdas įsitraukti į tikrą draugystę su jais. Kai kas nors užmezga pasitikėjimo santykius su kitu asmeniu, tarp jų atsiranda tiltas, teikiantis abiem šalims pasitenkinimą. O, kad tėvai neprarastų nei vienos galimybės pasikalbėti su vaiku apie jo baimes ir jausmus! Toks pokalbis yra geriausias būdas vienas kitam pažinti. Tiesa, nors kai kurie augimo laikotarpiai yra sunkesni už kitus, tėvai nedvejodami drąsiai privalo įgyvendinti troškimą būti savo vaikų

draugais. Tokiais, su kuriais „jie noriai dalintųsi rūpesčiais, tartųsi dėl savo problemų, tikėdamiesi sulaukti nuoširdžios ir veiksmingos pagalbos“ [5].

Pasitikėjimo ir draugystės atmosferoje vaikai išgirs Dievo balsą maloniu ir patraukliu būdu. Tai reikalauja iš tėvų rasti laiko vaikams, abiem šalims vertingo laiko: vaikas turi pastebėti, kad jo reikalai mums yra svarbesni nei kiti užsiėmimai. Tai pasireiškia per konkrečius veiksmus, kurių pakeisti neturėtų jokios aplinkybės. Negalime sau leisti nerodyti ar pavėluotai parodyti reikiamą dėmesį vaikui. Turime išjungti televizorių ar kompiuterio monitorių kai dukra ar sūnus ieško mūsų dėmesio ir aiškiai parodo, kad nori pasikalbėti; sutrumpinti laiką, leidžiamą darbe; ieškoti tokių rekreacijos ir poilsio galimybių, kurios palengvina pokalbius šeimoje, ir t. t.

Laisvės paslaptis

Kur yra tikra laisvė, žmonės ne visada nori daryti tai, kas jiems dera ar kas atitinka jų pastangas. Kartais įsitraukiame, tačiau niekas nepavyksta – bent jau tariamai – o mūsų nesėkmės jausmas ir kitų kaltinimas niekam nepasitarnauja. Protingiausias sprendimas – apsispręsti kaip pataisyti mūsų asmeninį formavimą ir kaip padėti šioje srityje kitiems. Nerasime jokios magiškos formulės. Kiekvienas turi savitą gyvavimo būdą, kuris veda prie tiesos atskleidimo ir paaiškina dalykus tik jam aiškiu būdu.

Tokia pasaulio matymo įvairovė nėra kliūtis. Be to, ji praplečia formavimo horizontus: iš vienos pusės, leidžia, kad formavimas būtų įdiegtas į asmeninį santykį, laisvas nuo stereotipų. Iš kitos pusės, skirtingų vaikų temperamentų ir charakterių įvairovė lemia ugdymo situacijų

turtingumą. Todėl, net jeigu tikėjimo kelias būtų vienas iš labiausiai asmeninių kelių – nes liečia asmeninį santykį su Dievu – galime padėti vaikams šį kelią nueiti, juos palydėdami, aukodami savo dėmesį ir laiką. Būtent tai ir reiškia „perduoti tikėjimą“.

Jei ramiai asmeninės maldos metu pasvarstysime apie tam tikrų asmenų gyvenimą, Dievo pagalbos dėka pamatysime viską reikiamoje šviesoje ir matysime kaip su jais elgtis. Tikėjimo perdavimas nėra strategija ar preciziškas visokių veiksmų užprogramavimas, bet pastangos įdėtos pagelbstint suprasti Dievo planą asmeniniam gyvenimui; pagalba vaikui savarankiškai atrasti, ką dera pataisyti ir kaip tai padaryti – kad jis turi pasikeisti, nes nori pasikeisti. Todėl mūsų Tėvas pabrėždavo: *„tikiu laisve kaip ugdymo priemone; tikiu laisve kaip*

veiksminga priemone; tikiu pasitikėjimu kaip vienybės sąlyga“ [6].

Sritys, reikalaujančios dėmesio

Yra daugybė būdų tikėjimui perduoti. Pirmiausia – pamaldus šeimyninis gyvenimas, Dievo artumas maldoje ir sakramentuose, kuomet tėvai neslepia savo santykio su Dievu, o tiesiog natūraliai jį praktikuoja, gerbdami vaikų autonomiją. Melsdamiesi prieš valgį, su mažesniais vaikais kalbėdami maldas ryte ir vakare, patikėdami juos angelams sargams ir mokydami švelnaus prisirišimo prie Mergelės Marijos. Šie konkretūs veiksmai sukurs pamaldumo klimatą šeimos namuose ir duos vaisių: natūralaus vaikų pamaldumo, kuris juos lydės visą gyvenimą.

Kitas būdas – mokyti doktrinos. Pamaldumas be doktrinos išmanymo lengvai pasiduoda įvairių intelektualinių ir ideologinių srovių

puolimui, su kuriomis vaikai susidurs visą gyvenimą. Taip pat jiems reikia apologetinio formavimo, tiek gilaus, tiek praktinio. Be abejo, svarbu turėti omenyje vaiko amžių ir jo ypatybes.

Kalbant su bręstančiu vaiku dera dažnai komentuoti aktualias temas, filmus ar knygas. Tai bus gera proga mokytis doktrinos. Nedera laukti, kol galbūt vaikas pats šio ar to paklaus.

Kalbant apie mažesnius vaikus, geras pretekstas mokytis doktrinos gali būti tikybos sąsiuvinio peržiūrėjimas bei pagalba ruošiant namų darbus.

Tuomet visada galime temas papildyti, parengti jas taip, kad būtų aiškios ir vaikui suprantamos.

Atsiminkime, kad kalbėdamas su vaiku ir aiškindamas jam doktriną, tėvas prideda jausmingumo aspektą, meilę Dievui ir meilę tikėjimo tiesoms – o tai yra neatšaukiama ir nepamainoma.

Kitas svarbus būdas – ugdyti tame, kas vertinga, arba, kitaip tariant – dorybėse. Jei pamaldumą lydės mažai dorybių, tuomet, deja, tų vaikinių ir merginų mintys ir jausmai galų gale ims artintis prie žemiško gyvenimo – be antgamtinės vizijos, teikiamos tikėjimu apšviesto proto. Ugdytas dorybėse reikalauja pabrėžti asmeninės sunkaus darbo pareigos, pasiaukojimo ir susivaldymo reikšmę. Vertybių formavimas ištraukia žmogų iš materialaus pasaulio. To dėka, jo žvilgsnis tampa skaidrus ir asmuo tampa įgalus suprasti dvasinę tikrovę. Tėvai, kurie augindami vaikus nepakankamai iš jų reikalauja – niekada nesakydami jiems „ne“ – bet stengiasi išpildyti jų lūkesčius, užveria jiems duris į dvasinio asmens mato suvokimą. Tėvai turi pridėti reikalingų pastangų, kad kuo greičiau išugdytų vaikus, nubrėžtų ribas užgaidoms ir išmokytų juos paklusnumo ir kantrybės.

Vartotojiškas gyvenimas be dvasinio mato pats savyje yra nepasotinamas. Taip gyvendamas žmogus tampa aikštingas ir egoistas, įkrenta į užgaidų ratą ieškodamas vien patogumo. Čia susiduriama su žmogiškųjų dorybių deficitu ir egoizmu. Augimas pasaulyje, kur kiekvienas, kad ir mažiausias įnoris yra patenkinamas, yra didelė kliūtis dvasiniam gyvenimui. Toks elgesys atgręžia sielą nuo „pačių šaknų“, nuo atsidavimo kitiems ir nuo angažavimosi.

Svarbus klausimas, reikalaujantis pasvarstymų, yra mūsų vaikų aplinka, kadangi ji turi didelę įtikinimo galią. Visi pažįstame žmonių, augusių geroje, pamaldžioje šeimoje, bet patekusių į blogą aplinką, nes, akivaizdu, nebuvo tinkamai paruošti sunkumams įveikti. Todėl reikia būti atsargiems ir sąmoningai rinktis vietas, kuriose vaikai mokosi; kurti arba surasti savo

šeimai gerą aplinką, kuri padeda augti tikėjimui ir dorybėms.

Čia galima pasitelkti palyginimą su procesais sode. Ne sodininkas lemia, kad augalas auga, tačiau jis gali pasitelkti tinkamas priemones, padėsiančias augimui: trąšas, vandenį ir pan., bei tinkamą klimatą. Taigi eina kalba apie atmosferą, kuri pirmiausiai yra kuriama per maldą. Taip, kaip mūsų Tėvas patarė vienai krikščionei moteriai, trokštančiai padėti jos vaikams: „pirmoji priemonė yra malda. Prašyk Dievo Motinos užtarimo, kuri supranta mamas, nes yra Dievo Motina, jūsų Motina, jūsų vaikų ir mano Motina“ [7].

[1] Šv. Josemaría, *Šviesūs ir linksmi židiniai*, p. 110.

[2] Benediktas XVI, *Kalba per vigiliją su jaunimu Kelne, 2005-08-20, 2005-08-20.*

[3] *Pokalbiai su Mons. Escrivá de Balaguer*, nr. 103.

[4] Šv. Josemaría, *Šviesūs ir linksmi židiniai*, p. 75.

[5] Šv. Josemaría, *Kristus eina pro šalį*, nr. 27.

[6] Šv. Josemaría, *Užrašai iš susitikimo su šeimomis (1966-05-20).*

[7] Šv. Josemaría, *Šviesūs ir linksmi židiniai*, p. 92.